ЧУДО

ЯКИХ МАЛО,

або

СИЛА ПРАВДИ

ЗБІРКА
ІВАНА ЛУЧКОВА

ЧУДО

ЯКИХ МАЛО,

або

СИЛА ПРАВДИ

Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
University of Toronto

https://archive.org/details/chudoiakykhmaloa00unse

Послухайте отці, матки
Що ся стали за припадки:
В селї від нас дуже близько —
Послухайте прошу низько.
Кілько неділь вже минає,
Як арендар сну не має.
Може в корчмі хто не може,
Може хорий сам? храньБоже,
Щось він тяжко зажурений,
Ходить сумно як зварений.
В корчмі сумно, глухо — тихо,
Анї душі — якесь лихо!
Жид щось мислить, очи взносить,
Нїби Бога о щось просить;
Сам з собою розмовляєть
В кожде вікно заглядаєть,
Чей хто прійдеть, зором водить,
В тім му дивна мисль приходить,
І як яку гарну Ляшку,

З горілкою пірвав фляшку,
Піднїс в гору до віконця,
Подивив ся — против сонця,
Пробив її своїм оком,
І заплакав слїз потоком
І рік: „скажи моя ти калина
Що то тому за причина,
Що тя як день чисту, красну,
Кождий як би душу власну
Любив, сьпівав, спав з тобою —
Ти всїм була головою,
А тепер як би заразу,
Як би грішную відразу,
Всї обходять —всї минають
Як від чорта утїкають!"
В тім щось в фляшцї закипіло,
Юдї в очах потемнїло.
Фляшка говорити стала,
І до Юдки так сказала:

„Тому плачеш лихій жиде,
Що до корчми нїхто не йде?
Сам признай всю правду щиру,
Ти-сь вже злого придбав міру.
Пригадай но давні лїта,
Як я була оковита,

Іскрами-м ся румянила,
А тепер я, як смерть біла...
Ти-сь мнї відняв всю уроду,
Клявши в мене чисту воду.
Тепер плачеш, ти-сь варт того,
Ти причина всего злого,
Щож ти тепер плач поможе,
Уже-сь зчорнїв ти небоже...
Хто-б то сказав перед роком,
Колим плила гей потоком;
Як мя пили, возносили.
Знести таку зміну тяжко?
Однак пожди, дай но фляшку,
Ось ту більшу шабасівку,
Налїй мною ту гарцївку,
Закриши мя, — додай перцю...
Щоб мя пили, натще серця
Бо я знаю мої люди,
Чей то ще так зле не буде...
Треба взяти ся до зради
Ходїм сей час до громади."
Коли так горілка водить,
В тім з вечернї люд виходить
Жид за фляшку, нуж пред люди:
Почекайте, щось то буде?
Розпняв руки — піднїс фляшку:

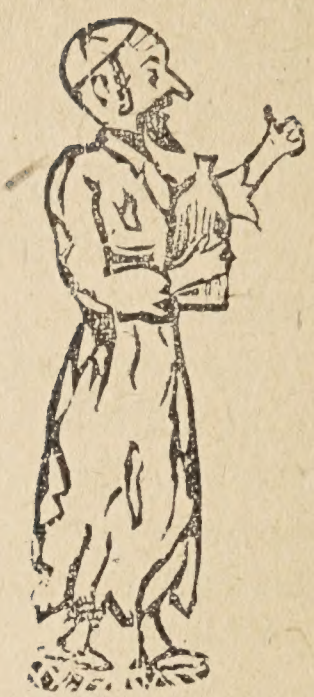

Прошу гречно вас о ласку!
Станьте, пождіть, почекайте;
Великій страх — уважайте!
В тім щось з фляшки засичало,
Пінов порскло, столпом стало,
Потому ся в клубок звило,
Як звір дикій заревіло.
Смродом бухло межи люди,
Щось не мало злого буде.
Люд ся крестить, жид ся взносить,
А горілка так голосить:
Чи то та громада мила,
Що на мене бунт зробила:

Свою паню — свою мати
Годить ся так зневажати?
Убивати слугу мого,
Юдку печи, до живого?
Від коли він в вас шинкує
Не їсть, не пє лише горює...
Він як брат ваш рідний, милий,
Служить вірно, з цілой сили.
Чи то в ночи, чи у днину,
Він вас пріймав як родину,
Чи-ж не гріх ним погорджати?..
І до него не вступати?..
І мене ся вирікати,
Не будеж вас Бог карати?
Я, щом для вас ціла жила
І найменшим не гордила,
Додавалам сили в зною;
Потїшалам в непокою,
Виганялам журбу з хати,
Спроваджалам дівкам свати,
І при злогах жінка мила
Мене як водицю пила,
Я їх всегда ратовала,
Сили, диха додавала,
Кумочки ся як сходили,
В дарах мене приносили,
За нїякі в світї гроші,

Не сидїли-б місяць моші,
Чи-ж баби жен не пильнують,
Як горівку в збанку чують? —
Злих сусїдів я мирила,
На правий путь наводила,
І до скрухи, побуджала
Лиш на оцї добро мала...
Товаришилам в дорозї.
Огрівалам на морозї,
Поміч несла я в хоробі,
Ба служила ще й при гробі.
Тепер маю нагороду.
Мнов гордите? — пєте воду!!!"

Тїї слова як би стріли,
Мягкі серця пролетїли,
Кождий біжить, зріть на фляшку,
Всї жидови ідуть в ласку.
Один губу отвираєть,
Другий слинку проликаєть,
Вже горілки третій просить,
Жид ся дує — гору взносить

Але Іван Підгорбочний,
Муж побожний, муж статочний,
Що був вїйтом лїт щось двайцять,
Був гуменним лїт дванайцять,
Бував часом старшим братом
В сто весїлях першим сватом,

На празнику, на ярмарку,
Він погодить кожду сварку,
Крикнув: „братя милї, любі!
Ах не летїть к вічной згубі,
Хто-ж розумний змії вірить,
Що трутину для нас мірить?
Дітько з жидом зробив раду,
На вічну нашу загладу
Хотять нас утоманити,
В свої шпони уловити.
Яка дочка, така мати,
Аж жаль серцю погадати,
Жид чиж брат наш рідний, щирий,
Він сорочку здерби з шкіри,
Пожди! дикій хижий звіре;
Хто горілки з вас не знає,
Най ся мене запитає.
Вона сили додавала,
Хіба, як в болото пхала.
За підпору тому була,
Кому шию викрутила.
Носом в болотї орати,
Казала нам, тая мати....
Вона скрухи научала,
Щоби дочка маму гнала,
Щоби ся там щось зробило,

Що ся мамі анї снило
Пяний отець дїти гонить,
Жену ганьбить, кости ломить.
Вона то гнїв утулила,
Як голову розвалила?
Кого взяла в зимі гріти,
Осиротив певно дїти
Кого в лїтї холодила,
Того в зимі зголодила.
Може людям честь давала,
Як в помиї їх саджала.
Під лавою колисала,
Писки псам лизати дала?
Чи-ж не один із гостини,
Принїс чупер домів в жмени,
Нераз прийшов я без уха,
Все то робить та паруха.
Напий ся їй лиш в дорозї,
То забудеш і о Бозї:
Конї стратиш, все загубиш,
Ба: часом і шию скрутиш.
Мочиморда добре знає,
Як кримінал виглядає
Жидам смітя вигортає...
Пред святами й не казати,
Все йде в місто куповати,

Перцю, риби і олїю...”
На саму мисль вже болїло...
Бідна жінка, где-що мала,
Гусь, полотно все продала,
Кров не гріш, пяници дала,
Щоб як люди святковала...
Правда — купив! Но що-ж з того
Коли чортик пізнав свого...
Він! як випив на додаток
Золи тої під достаток.
Дїти, жена виглядає,
Чи татуньо не вертає.
А він в фосї си рачкує,
На все горло колядує.
Где колачі, где був перець,
Сїль і дріжджа, оселедець,
І не стямивсь, он вже й босий,
Нагій і простоволосий. —
Горілка лїк на хоробу,
Бо палить огнем утроби.
Запалить нераз і хату...
Таку „маму” дайте кату.
Вона каже, що по змогах,
Жінкам помагала в злогах;
Пяна моша, адска сила,
Многі дїти подусила!...
Чи-ж не куми провинили,

Що як добре ся пошили,
То й дитину загубили, —
Як до хресту відвозили. —
А в кінци, що жінка варта
Забобонна, котрій кварта
З руки день в день не вилазить
Димом добро ся розлазить,
Продасть жито, продасть просо,
Все то пропє, ходить босо,
І всю працю переносить.
Ґазда прийде із роботи,
Нич не має лиш згризоти,
Бо газдиня все пропила,
Вже на ґрунт довг зробила.
Раз ся в корчмі так надула,
Що під плотом аж заснула.
Жид лиш в кочмі все рахує,
Дає пити, ґрунт таксує
В кінци забрав, ґрунт що було,
Пяниць прогнав аж загуло,
Чиж ся газда запоможе,
З пяницею? сохрань Боже!

„Правда! правда кождий кричить
А жид в злости як змій сичить,
В фляшці страшно засичало,

Цінов порскло — стовпом стало,
Потому ся в клубок звило,
Як зьвір встеклий так завило.
Смродом бухло межи люди,
Аж ся темно стало всюди,
Ясним огнем змиготїло,
І як перун загреміло,
Фляшку в кусні розсадило,
Цїлу корчму запалило

Вся горілка в гній поплила,
То здїлала божа сила...

Але Іван Підгорбочний,
Муж побожний, муж статочний,

Крикнув: „люди! біс! хрестіть ся
Всї горілки відречіть ся,
Відречіть ся в тій годинї!
Ґосподарі — ґосподинї,
Челядь ваша і всї дїти,
Щоби бога в небі взріли!"